

trično razsvetljavo, ki imajo po obstoječih pogodbah pravico, po ulicah in cestah polagati kablje in privatnikom oddajati električno energijo, in da izplačujejo te družbe svojim delničarjem velikanske dividende po 7 ali $7\frac{1}{2}$ odstotkov.

Da dunajsko mesto ni nasprotnik električne razsvetljave, razvidimo tudi iz tega, da si je za razsvetljavo mestne hiše zgradilo posebno elektrarno, dasi je imelo sprva vpeljano v tej hiši povsod plinovo luč. Po izveštjih mestnega stavbinskega urada dunajskega nadomestuje se leto za letom velikom številu plinovitih plamenov z električnimi žarnicami in odločnicami in se radi tega postopanja troški za razsvetljavo mestne hiše zmanjšujejo od leta do leta.

Po izkazu objavljenem po stanju koncem junija leta 1896. bilo je v mestni hiši inštaliranih 2423 plinovitih plamenov, (za 760 plamenov manj kakor leto poprej), in 4598 žarnic à 16 normalnih sveč in 77 obločnih svetilk.

Stroški za razsvetljavo mestne hiše pa so v dobi od julija 1895. do konca junija 1896 znašali 34.261 gld. 91 proti svoti 38.793 gld. leto dni poprej, in so torej zmanjšali za 11.7 %.

Upamo, da smo z doslej navedenim dokazali, da trditve okrožnice „Elektika ali Auerjara luč“ niso stvarno podprte, marveč, da imajo pač le namen, služiti kot vada, da se plinarni ohranijo dosedanja konsumenti in bo jednom kar v največjem številu pridobijo še novi.

Slavnemu občinstvu pa prepuščamo v resni preudarek, kaj je zanj in za mestni blagor koristnejše, da prospeva mestna elektrarna, ali da nosi velik dobiček privatno podjetje, ki daje koristi v prvi vrsti tujcem ter mislimo, da pri teh razmerah posamezniku pri izbiranju načina razsvetljave za svoj dom, ali za svoje podjetje ne bode težko odločiti se za to, kaj bi bilo koristnejše, ali plinova ali električna luč.

Obrtnijske raznoterosti.

Svetovna razstava v Parizu l. 1900. Pariški listi prijavljajo določbe, katere je francoski trgovinski minister odredil glede pogojev pridobitvi koncesije za priredbo razstav, za katere se bode pobirala posebna vstopnina, dalje za napravo razstavnih restavracij in podobnih podjetij. Prošnjiki morajo dokazati svojo kvalifikacijo, nadalje morajo izkazati, da imajo zadosti sredstev ter morajo položiti kavecijo. Koncesijonar se mora zavezati, da bo plačeval določene pristojbine in da bode za časa razstave stanoval v Parizu. Zajedno s prošnjo za koncesijo predložiti je tudi konstrukcijske projekte, a francoski generalni komisar je opravičen, da sme načrte premeniti, če je to treba iz umetniških, varnostnih ali policijskih ozirov. Koncesijonar je dolžan, da izvrši te premembe na svoje troške. Vsa stavbena dela, katera kontrolira stavbeno ravnateljstvo, morajo biti najkasneje do 1. marca 1900 izgotovljena. Vsled tega naj se vsi, ki se mislijo udeležiti razstave, oglase čim prej, da zamore avstrijski generalni komisar zanje dobiti ugodne prostore in preskrbeti koncesijo. Doslej so se oglasili: Jedna dunajska pekarna, jedna dunajska konditorija, jedna dunajska restavracija in jedna plzenska pivovarna.

Industrija v Rusiji. V Rusiji je 471.605 tovarn. V njih se rabi 10.225 parnih strojev, 949.044 delavcev in 264.030 delavk. Kar se na leto izgotovi, je vredno 1464 milijonov rubljev. Najbolj razvita je veleindustrija okoli Petrograda, Moskve, Kijeva in Vladimirja. Na Kavkazu je 1119 tovarn in v Sibiriji 609.



Kmetijstvo in obrt.

Velika obrt je vzela kmetijstvu mnogo zaslužka. Še pred malo desetletij je neslo platnarstvo lepe dohodke škofjeloškemu okraju, a zadnja leta je popolnoma propalo. Lanu, ki je bil nekdanj eden glavnih pridelkov, skoro več ne sejejo. Tarica, nekdanj tako znana, je sedaj že redka prikazen.

Pri tacih razmerah ni čudo, da kmetijstvo peša, če je odpal tak vir pridobivanja. Toda posamičnik proti temu ničesa storiti ne zamore. Pač bi se pa dalo nekaj storiti, ako se kmetje združijo. To bode mogoče, ko se uvedo kmetijske zadruge, če se osnujejo pravin ne bode birokratizem vsega ubil.

Platnarstvo v nekaterih krajih še vedno daje lepe zaslužke, a platno se more izdelavati samo v velicah tovarnah. V tacih krajih se tudi še izplača pridelovanje lanu, dasi morajo, kar se tiče gojenja, trenja drugače ravnati ž njim, nego so ravnali naši očetje. Kjer je kraj za lan ugoden, bi ga kmetje lahko v večji meri sejali. Zadruga naj bi skrbela za to, da se pridelano predivo proda v kako večjo tovarno.

Še bolje bi pa bilo, da koj združimo kmetijstvo in obrt. Okrajna zadruga bi bila pač že tako močna, da bi sama osnovala tako tovarno. Ljudje bi tako dobili dela in zaslužka. Ne bilo bi jim treba hiteti v mesto. Ostali bi na zdravem zraku na deželi.

Pa tudi v drugih panogah bi lahko kmetijske zadruge marsikaj storile v tem oziru. V nekaterih krajih, kjer je zemlja ugodna za razne oljne rastline, bi se napravile velike oljarnice. Tovarne na deželi bi imele to prednost, da bi se mnogi njih odpadki lahko porabili za gnojilo.

Podobna podjetja so tudi pivovarne. Pri nas so pivovarne največ v rokah ljudij, ki o kmetijstvu nimajo pojma. Po Češkem in Moravskem so pa največ veleposesniki pivovarji. Najumneje bi pa bilo, da bi se te kmetijske obrti poprijeli združeni kmetje. Sami bi pridelovali ječmen in hmel in tovarne bi jih za to odškodovale, poleg tega bi pa imeli še dobiček od pivovarne same.

Pri ugodnih razmerah bi se lahko lotil tudi pridelovanja sladkorja iz pese. Dokler bodo kmetje vse le tovarnam morali prepuščati, bodo razmere zanje slabo stale. S samim javkanjem se proti velikemu kapitalu ničesa storiti ne da. Tudi se samo z malimi sredstvi več ne da pomagati kmetu, s tem se mu le za nekaj let podaljša gospodarsko življenje. Treba je popolne premembe